

НАУКОВИЙ ЧАСОПИС

НАЦІОНАЛЬНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА

СЕРІЯ 15

**НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
(ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ)**

ВИПУСК 3 (58) 15

Антоненко Сергій Анатолійович

Національний університет державної податкової служби України

ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА КУРСАНТІВ-ПРАВООХОРОНЦІВ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ВІДПОВІДНО ДО СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Анотація. В статті досліджується процес формування готовності працівників податкових та інших правоохоронних органів в умовах фізичної та професійної підготовки неперервної професійної освіти до виконання службових обов'язків у складних умовах оперативно-службової діяльності відповідно до сучасних викликів.

Ключові слова: фізична підготовка, професійно готовність, професійна підготовка.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Проблема стану боротьби із злочинністю завжди була однією з основних у суспільстві і безпосередньо відображається в основних сферах життєдіяльності та існування громадян, суспільства, держави. Її загострення на сучасному етапі тісно пов'язана з перетворенням злочинності як соціального явища шляхом появи та виникнення зовсім нових її видів, організації, видів і форм. Тенденції до зростання рівня злочинності притаманні в наш час також і світовому співтовариству. Виникає протиріччя: з одного боку, у світі відбуваються демократичні процеси, з іншого боку, ці процеси не коментуються свідомою дисципліною людей, зростанням культури їх суспільної поведінки, активізації громадської протидії злочинності.

Тому підтримання законності, забезпечення безпеки громадян та боротьба з економічними злочинами у державі покладено на правоохоронні органи. Як свідчить практика, для успішного виконання цих обов'язків працівниками міліції потрібна не лише юридична підготовка, а

й достатній рівень спеціальної фізичної підготовки, яка забезпечить готовність правоохоронців в системі професійної освіти відповідно до сучасних викликів.

Зв'язок теми з науковими планами, програмами. Наукове дослідження виконується згідно науково-дослідної теми кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки факультету податкової міліції Національного університету державної податкової служби України на 2014-2019 роки за темою «Формування спеціальних професійних якостей працівників правоохоронних органів», державний реєстраційний номер 0114U001841.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням успішності в досягненні мети в різних видах професійної діяльності займалося багато науковців і практиків-правоохоронців. Так, успішне виконання прийомів самозахисту (Б.П.Карякін, І.А. Дворякін, Г.В.Ніколаєнко, Г.М.Дворник, С.С.Степанов та інші), атакуючих дій фехтувальниками (М.М.Синицький, Ю.А.Бріскін, О.Ц.Деміський), атакуючих дій борців (В.Г.Оминіків, І.Й.Малинський, Ю.А.Моргунов, М.М.Кизилів та інші), прогнозування атакуючої дії супротивника, як фактор підвищення результативності сутичок (І.Знаковану, В.Д.Миронов), психологічні чинники успішності змагальної діяльності (В.М.Гринь), ефективність захисних дій (Л.С.Гільдін, Г.І.Анісімов) та ударних рухів у боксі (А.Б.Жадан), захисних дій в ігрових видах спорту (В.М.Степанко, О.П.Базилевич), досягнення позитивних результатів в професійній діяльності (Ю.О.Приходько, І.В.Бандурка, В.Б.Коновалова), проблемою боротьби з озброєним злочинцем займалося багато спеціалістів (В.І.Пліско, М.Г.Цед, А.Є.Тарас, Є.В.Кін).

Також, в своїх працях проблеми підвищення професійної підготовки фахівців досліджували Б.Ц. Балмаєва, О.В.Барабанщикова, В.С.Безрукова, Н.О.Байхенко, О.П.Верхола, Р.С.Гуревич, А.О.Деркач, І.А.Зязгон, Р.А.Нізамов, Н.Г.Ничкало, З.А.Решетова, М.М.Скаткіна та інші.

Дослідженням питань професійної підготовки працівників правоохоронної системи займалися В.Г.Андронук, О.В.Афонасьєв, С.Я.Батишев, В.С.Медведев, Ю.М.Оборотов, С.С.Сливка, А.М.Столяренко та інші.

Проблеми професійної підготовки фахівців пов'язаних з підвищенням ефективності процесу навчання розглядалися такими дослідниками, як Ю.К.Бабанського, І.Я.Лернера, О.М.Пехоти, М.М.Скаткіна, А.М.Сохора, В.О.Тюріної, Т.І.Шамові та інші.

Загальнотеоретичні аспекти морального виховання висвітлено у працях В.Г.Афанасьєва, Л.П.Буєва, Т.А.Ільїної, Т.Л.Смирнова, Ю.А.Щербака, та інші. Вивченню соціально-психологічної природи і структури особистості, ролі комплексу чинників у її розвитку, а також механізмів внутрішньої регуляції та саморегуляції діяльності людини в системі професійної освіти відпові до сучасних викликів присвячені дослідження Б.І.Ананьєва, Л.І.Божович, І.Д.Беха, Г.С.Костюка, К.К.Платонова, О.І.Щербакова та інші.

Вченими кафедри та членами наукового гуртка “Патріоти” разом були розроблені напрямки щодо сформування фізичної культури, а також реалізації фізичної підготовки відповідно до сучасних викликів, які відображені в таких наукових працях: Ю.П. Сергієнко “Загальна характеристика психологічної підготовки працівників правоохоронних органів” (2007р.), “Фізична підготовка правоохоронця в системі професійної освіти: управлінський аспект” (2014р.); А.І. Жаров “Фізична підготовка курсантів у системі професійного навчання” (2007р.), “Професійно-психологічна компетентність особистості – важливий елемент підготовки курсанта-правоохоронця” (2012р.), “Формування фізичної культури у курсанта-правоохоронця – важливий елемент їх професійної готовності” (2013р.); Максименко Є.В. “Підготовка кадрів для податкових та інших правоохоронних органів відповідно до сучасних вимог” (2012р.); О.В. Пристинський “Психорегуляція професійної діяльності працівників військових формувань” (2014р.) та інші.

Дослідники кафедри рахують, що важливою стороною діяльності людини є не тільки її фізична активність, а і використання нових технологій про здійснення фізичної підготовки відповідно до сучасних викликів. Оскільки професійна підготовка та виховання у майбутнього працівника податкової міліції готовності у будь-який час до дії в умовах ризику, вимагає високого рівня службової та фізичної підготовки та наявності у нього вольових, моральних, педагогічних психічних якостей.

Їх позиція дуже наближена до загальноприйнятих. Разом з тим, поняття “фізична активність людини” відображає визначну сторону діяльності у сфері фізичної культури, та перш за все, специфічну індивідуальну діяльність людини цій сфері.

Застосування індивідуалізації навчання та виховання у професійній підготовці курсантів-правоохоронців як одного із важливих принципів сучасної освіти обумовлює створення рівності педагогічних умов для всебічного розвитку та формування особистості кожного курсанта, для повної реалізації його здібностей.

Фізична підготовка особового складу працівників правоохоронних органів є важливим фактором підвищення їх бойової ефективності до виконання завдань. При цьому якість фізичної підготовленості кожного працівника правоохоронного органу враховується під час його призначення на відповідну посаду, а також під час присвоєння чергових спеціальних військових знань.

Наприклад, І.М.Ковальов, до загальних завдань фізичної підготовки відносить розвиток і постійне вдосконалення витривалості, сили, швидкості, оволодіння навичками рукопашного бою, зміцнення здоров'я і підвищення стійкості організму до дії несприятливих факторів професійної діяльності тощо.

У процесі фізичної підготовки формування теоретичні знання і організаційна методичні навички. Фізична підготовка повинна сприяти підвищенню спеціальної підготовки, виховання моральних і психічних

якостей особового складу, підвищення бойової злагодженості правоохоронних органів.

Так, на кафедрі щодо формування готовності курсанта-правоохоронця забезпечують насамперед такі навчальні дисципліни, як: фізичне виховання, спеціальна фізична підготовка, вогнева підготовка, тактика поведінки працівника податкової міліції в нестандартних ситуаціях, які податківці опановують протягом всього періоду навчання в вузі.

Аналіз навчальних програм і реальних ситуацій показав, що методика для підготовки спеціалістів, здатних ефективно затримувати злочинців, результативно використовувати фізичні заходи впливу безпосередньо в контакті з озброєним злочинцем не завжди відповідають дійсності.

Правоохоронна практика та багаторічні спостереження за діяльністю працівників-правоохоронців в реальних ситуаціях показують, що затримання озброєного злочинця проходить, як правило, в екстремальних умовах та характеризується небезпекою, постійною зміною обставин, несподіваними діями затримуваного, дефіцитом інформації та часу для вибору конкретної дії та прийняття відповідних рішень. При нападі на правоохоронця агресивно налаштований злочинець використовує різні предмети, холодну або вогнепальну зброю. Дії, як, швидкоплинні, тому протидії, які використовує правоохоронець, дуже часто під сказані інстинктом самозбереження.

Працівники правоохоронних органів мають справу з особами які часом здійснюють протиправні дії і підлягають затриманню. Автор згоден з точкою зору С.Г.Зашковим, що при затриманні правопорушників використовують заходи фізичного впливу враховуючи такі чинники: сприйняття ситуації; небезпека; прийняття рішень; оцінювання співвідношення власних можливостей та можливостей порушника; вибір дії; позиційне розташування; зближення; безпосередній контакт з

правопорушником; результат; правові наслідки.

Також важливою необхідністю у професійній діяльності працівників податкових та інших правоохоронних органів є вміння досконало володіти табельною зброєю і мати навички прикладної стрільби в сутичках з озброєним супротивником. Від того наскільки правоохоронці можуть чітко і вірно сприймати небезпеку й разом з тим використовувати тактичні прийоми протидії, застосовувати набуті знання, вміння і навички залежить успішне виконання оперативно-службових завдань, їхнє здоров'я та життя.

Аналіз професійної підготовки правоохоронців свідчить, що питання навчання майбутніх працівників-правоохоронців, аж до теперішнього моменту, є часом комплексним, про що свідчать різноманітні джерела як наукової, методичної, так і практичної вітчизняної та зарубіжної літератури.

Дослідник вивчивши велику кількість джерел в області правоохоронної теорії і практики звертають увагу на окремі “болючі” і “проблемні” точки (розгляд особливостей фізичної підготовки на початковому етапі професійного навчання майбутніх правоохоронців; дослідження особливостей фізичної підготовки в період адаптації до умов правоохоронної служби; дослідження структури фізичної підготовки діючих працівників-правоохоронців; розгляд шляхів та засобів ефективного засвоєння професійних знань, вмінь та навичок для покращення службово-професійної підготовки тощо). Як свідчить правоохоронна практика, яка показує, що працівники, які володіли знаннями у передбаченні тактики поведінки правопорушника, своєчасно і безпосередньо перед нападом змогли своєчасно відреагувати на атакуючі дії.

Так, у навчальних закладах МВС України та багатьох спеціальних підрозділах фізична підготовка особового складу базується на засвоєнні прийомів бойового самбо та рукопашного бою. Саме мистецтво рукопашного бою містить у собі засоби та прийоми як нападу, так і

самозахисту, основа яких опирається на практичне вивчення та аналіз реального бою та його обставин, на багаторічні наукові дослідження. На жаль, сучасний криміналітет також добре ознайомлений і володіє ефективними прийомами завдяки постійним тренуванням у багатьох спортивних секціях та школах. Цим пояснюється зокрема те, що останнім часом збільшилась кількість випадків, коли працівники органів внутрішніх справ виявляються фізично не здатними протистояти правопорушникам, що призводить до загрози життю чи здоров'ю правоохоронців. Аналіз всіх цих явищ свідчить, що головною причиною таких випадків, найчастіше, є часом недостатня фізична, психологічна та технічна готовність правоохоронців до виконання доцільних дій, прийомів єдиноборств, інших засобів фізичного впливу, які вивчаються у вищих навчальних закладах.

На сьогодні до діяльності працівників-правоохоронців ставлять серйозні вимоги для методики проведення практичних занять з майбутніми фахівцями. Це вимагає від викладачів постійного пошуку ефективних педагогічних, психологічних технологій, спрямованих на максимальне засвоєння всього арсеналу технічних дій та можливостей спеціальної фізичної підготовки кожним курсантом.

Служба в органах Державної фіскальної служби України передбачає участь її працівників не тільки в стандартних, нестандартних, але й деколи в екстремальних ситуаціях щодо затримання правопорушників у боротьбі із злочинністю – тобто це вид фахової діяльності, який здійснюється в умовах реальної загрози і потребує вищого рівня бойової (спеціальної фізичної, вогневої, психологічної тощо) підготовки. Професійна готовність правоохоронця до ефективної дії тісно пов'язана з його особистими характеристиками. Проблема їх впливу на ефективність діяльності в екстремальних умовах вивчали В.Г.Андросюк, О.М.Бандурка, І.О.Горелов, В.І. Лебедев, М.Г.Логачов, В.Н.Смирнов та багато інших дослідників.

Проте формування фізичної культури у курсанта-правоохоронця як важливого елемента системи професійної підготовки, на нашу думку, на

сьогодні досліджено недостатньо, що вимагає розроблення та впровадження інноваційних ефективних програм і педагогічних форм і методів в системі фізичної підготовки (в тому числі психологічних прийомів) до дії в різних ситуаціях в тому числі в екстремальних умовах.

Правоохоронна практика і педагогічний досвід викладачів кафедри свідчить, що з метою підвищення ефективності занять широко використовуються такі важливі форми навчання, як індивідуальна робота з курсантами та робота в малих групах. Саме при індивідуальному підході у викладачів є можливість як найповніше реалізувати комплекс психолого-педагогічних умов для удосконалення професійної підготовленості курсантів – майбутніх правоохоронців відповідаючи сучасним міжнародним стандартам.

Мета роботи пов'язана з пошуком оптимальних технологій і методів фізичної підготовки курсантів-правоохоронців яка б відповідала сучасним викликам.

Результати дослідження. Згідно з метою дослідження на базі кафедри було підготовлена навчальна комплексна дисципліна “Тактика поведінки працівника податкової міліції в типових та екстремальних ситуаціях”, що складається з двох навчальних модулів та включена до складу державної атестації. Це нова комплексна дисципліна в повній мірі відповідає не тільки європейським стандартам організації сучасних вітчизняних органів внутрішніх справ, але й вимогам континентально-європейської моделі поліцейської організації.

Висновки. Удосконалення спеціальної фізичної підготовки в напрямку позитивних змін у протистоянні кримінальним елементам розпочата.

Тому постає проблема нових якісних підходів до навчання, які б відповідали вимогам професійної підготовленості правоохоронців вищого кваліфікаційного рівня освіти. Вирішення цієї проблеми стає можливим за поєднання загальної та спеціальної фізичної підготовки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ковальов І.М. Правоохоронні органи як суб'єкти сфери фізичної культури і спорту /І.М.Ковальов// Право і безпека.-2012.-№2(44).-49-51.
2. Сергієнко Ю.П. Формування фізичної культури у курсанта правоохоронця як необхідний елемент виконання службових обов'язків/ Ю.П. Сергієнко, А.І. Жаров, С.А. Антоненко // гол. ред. Носко М.О. [Педагогічні науки, фізичне виховання та спорту]. – Чернігів: ЧДПУ, 2012.- с.476-479.
3. Hans-Peter Thomas. Ambassador of boxing on five continents/ Hans-Peter Thomas // International. Amateur boxing association 50 years. – Druckhaus Mitte, Berlin, 1996. – P.133-143.
4. Prysiazhnyuk S.I. Infelunce of physical education means upon functional state of respiratory system of students with chronic lung disease/ S.I. Prysiazhnyuk, O.O Primarow// Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical. Training and sports, - 2013/ - №9. S.75-78.

Аннотация. Антоненко Сергей Анатоліевич. «Физическая подготовка курсантов-правоохранителей в системе профессионального образования относительно к современным вызовам». В статье рассматривается процесс формирования готовности работников правоохранительных органов в условиях физической и профессиональной подготовке непрерывного профессионального образования к выполнению служебных обязанностей в сложных условиях оперативно-служебной деятельности соответственно к современным вызовам.

Ключевые слова: физическая подготовка, профессиональная готовность, профессиональная подготовка.

Annotation. Antonenko S.A. “Physical training of students, law enforcement officers in the system of professional education according to modern challenges”. The paper examines the formation of readiness of tax and other law enforcement agencies in terms of fitness and training them in

continual professional education system to fulfill their duties under difficult conditions operative - service activity in accordance with the current challenges.

In the view of researchers of the Department of special subjects and vocational training YU.P Sergienko, AN Lavrentiev, Zharov AI, Antonenko SA, and other important aspects of human activity is not only her physical activity, and use and new technologies and techniques in carrying out physical training according to modern challenges.

It is known that physical activity in humans, we understand its activities, vital, social, psychological and biological needs, aimed at achieving physical competence necessary and sufficient for sustaining health (spiritual, mental, social, energy, physical, etc .), physical development and physical fitness.

In this work, an analysis of vocational training, which states that the issue of training for workers, police officers, and whether to date, is in general complex, as evidenced by various sources as nominative, methodological, and practical domestic and foreign literature.

The researchers studied a large number of sources in law enforcement theory and practice paying attention to some «problems» points (look at the characteristics of the learning phase of training for law enforcement professional.

Studies of physical training during adaptation to law enforcement agencies study the structure of physical training of existing workers, law enforcement officers; consideration of ways and means of effective learning professional knowledge and skills to improve service and training, etc.).

Cancel that service in Augan State Fiscal Service of Ukraine provides its employees ... not only in standard, non-standard, but sometimes in extreme situations relating to arrest offenders in crime - that is the kind of professional activity, which is carried out in a real threat and requires a higher level of combat (special physical, fire, psychological etc.) training.

Key words: physical preparation, profesyonal readiness, profesyonal training.

Антоненко Сергій Анатолійович 03162, м. Київ, вулиця Зодчих 56 кв. 14,
т. (097) 460 - 54 - 95. antondocent@mail.ru,

Адреса: кафедра спеціальних дисциплін та організації професійної

підготовки

факультет податкової міліції

Національний університет ДПС України

вул. Садова, 90

м. Ірпінь

Київська область

08201